

ਦੁਹਰਾਉ-ਜਾਂ ਯਾਦਦਹਾਨੀ ?

(25:1-12)

ਅਧਿਆਇ 25 ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਉਬਾਸੀ ਲੈਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਾਜਪਾਲ, ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਸਭਾ, ਇਕ ਖਤਰਨਾਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਰੀ ਰਨ¹ (ਭਾਵ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸਾਰਣ) ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇੱਕੋ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੇਖਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ।² ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਜਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੇਰਾ ਉਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਧਿਆਇ 25 ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਲੱਗਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ‘‘ਓਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ’’ ਨੂੰ ਅਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖੋਜਦੇ ਰਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈਆਂ ਮਿਲਣਗੀਆਂ।

ਸਿਰਫ ਦੁਹਰਾਉ? (25:1-9)

ਉਹੀ ਖਿਡਾਰੀ (ਆਇਤਾਂ 1, 2)

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਅਧਿਆਇ 24 ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਰੋਮੀ ਰਾਜਪਾਲ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 24 ਦੀ ਆਖਰੀ ਆਇਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਪੁਰਕਿਯੁਸ ਫੇਸਤੁਸ ਫੇਲਿਕਸ ਦੇ ਥਾਂ ਹਾਕਮ ਹੋ ਕੇ ਆਇਆ’’ (24:27ਅ)। ਹੁਣ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅਰੰਭ ‘‘ਉਪਰੰਤ ਫੇਸਤੁਸ ਉਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ...’’ (25:1ਓ) ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਫੇਸਤੁਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰੋਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਹੀ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੋਸੇਫਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਹਲੀਮ ਸੀ।³ ਜੋਸੇਫਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿ ਗੱਦੀਓਂ ਉੱਤਰਨ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਫੇਲਿਕਸ ਅਤੇ ਫੇਸਤੁਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਰੋਮੀ ਰਾਜਪਾਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ

ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਸ਼ੁਰੂ 'ਚ ਚੰਗਾ ਰਾਜਪਾਲ ਬਣਨ ਦੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦੇ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ 'ਕੈਸਰੀਆ ਤੋਂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਗਿਆ' (25: 1ਅ)। ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦੇ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਫੌਰਨ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਣ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਆਇਤ 13), ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਨਮਾਨ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।⁴ ਉਹਦੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਜਾਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹਿਮ, ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਭਾਵ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗੜਬੜੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦੇ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਉਹਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਖ਼ਾਸ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮੰਚ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਵੇਖੀ ਹੈ: 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ⁵ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ' (ਆਇਤ 2ੳ) ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਪਿਛਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਹਨੰਨੀਆ⁶ ਦੀ ਥਾਂ (23:2; 24:1) ਹੁਣ ਇਸਮਾਏਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਸੀ।⁷ ਪਰ ਇਸਮਾਏਲ ਵੀ ਓਸੇ ਥਾਨ ਦੀ ਟਾਕੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਹਨੰਨੀਆ, ਭਾਵ ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਾਲਮ ਅਤੇ ਖੁਦਗਰਜ਼ ਸੀ।

ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਵਧਦੀ ਦਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਰੋਮ ਦੇ ਅਨਿਆਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ, ਤੇ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਤੰਬੂ ਬੁਣਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੇ ਹੱਲ ਨਾ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਕੈਸਰੀਆ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਸੜਨ ਲਈ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ (24:27)! 'ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹਦੇ ਕੰਨ ਭਰੇ' (25:2ੳ)।

ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੂਰੇ ਹਾਲ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ: 'ਜਾਂ ਮੈਂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਸਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੇ ਉਹ ਦੇ ਵਿਖੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨੀਂ ਗੱਲਾਂ ਪਾਈਆਂ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਸ ਤੇ ਸਜ਼ਾ⁸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ' (ਆਇਤ 15)।⁹ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ... ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ ਅਤੇ ਇਹ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਇਹ ਦਾ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜੋਗ ਨਹੀਂ' (ਆਇਤ 24)। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।¹⁰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਸੁਣਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, 'ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਫ਼ਸਾਦੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਪਰ ਉਸ ਮੱਕਾਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ!'

ਉਹ ਬਗ਼ੈਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਤੋਂ ਮੁਜਰਮ ਐਲਾਨ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨੇ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ... ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਭਈ ਰੋਮੀਆਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮੁਦਾਅਲੈ ਆਪਣੇ ਮੁਦੱਈਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਪਾਵੇ' (ਆਇਤ 16)। ਰੋਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨੇ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਜੁਰਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ!

ਉਹੀ ਸਾਜਿਸ਼ (ਆਇਤਾਂ 2-5)

ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਰੋਮੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੂਜੀ ਯੋਜਨਾ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ‘ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰ ਕੇ [ਪੌਲਸ] ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨੀ ਰਿਆਇਤ ਚਾਹੀ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ’ (ਆਇਤਾਂ 2ਅ, 3ਉ)। ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਬੇਨਤੀ ਲਗਦੀ ਸੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਕੈਸਰੀਆ ਜਾਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਲਾ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 19: 13), ਫਿਰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਕੀ ਬੁਰਾਈ ਹੈ?

‘ਰਿਆਇਤ’ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ‘ਰਿਆਇਤ’ ਨੂੰ ਕਈ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ‘favor’ ਯਾਨੀ ਹਮਾਇਤ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।¹¹ ਕਿਸਟਮੇਕਰ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਇਕ ਵਚਨ ਵਿਚ favor ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ *quid pro quo* (ਕੁਝ ਦੇ ਕੇ ਕੁਝ ਲੈਣਾ) ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।’¹² ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਆਖਰੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ‘ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੋ। ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿਓ!’¹³

ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਨਿਆਂ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿੱਚੇ ਵਿਚ ਉਹ ਅਨਿਆਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਸਨ, ‘ਅਤੇ ਘਾਤ ਵਿਚ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਾਰ ਘੱਤਣ’ (ਆਇਤ 3ਅ)। ਇਕ ਹੋਰ ਰੀਰਨ (ਭਾਵ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸਾਰਣ)! ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹਾਂਸਭਾ ਦੇ ਰਹਿਨੁਮਾਵਾਂ ਨੇ ਚੁਪਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਰਸੂਲ ਦੇ ਰਾਖੇ ਨੂੰ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਉਹਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਰਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੋਮੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ (23: 12-15)। ਇਸ ਵਾਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਲੋਕਾਂ¹⁴ ਨੇ ਪੌਲਸ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ¹⁵ ਦੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਰੁਕਣਾ ਸੀ।

ਵਕਤ ਮਨ ਦੀ ਕੜਵਾਹਟ ਤਾਂ ਹੀ ਘੱਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਮਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇ (ਵੇਖੋ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4: 31)। ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਲਦੇ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12: 15)!¹⁶

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰਚੀ ਗਈ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਕਫ਼ ਨਾ ਹੋਵੇ,¹⁷ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇਸ ਤਮਾਸ਼ੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ।¹⁸

ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਪੌਲਸ ਕੈਸਰੀਆ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪ ਉੱਥੇ ਛੇਤੀ ਜਾਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਫੇਰ ਬੋਲਿਆ, ਜਿਹੜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੱਲਕਾਰ ਹੋਣ ਓਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੰਗੁਣ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਉੱਤੇ ਨਾਲਸ਼ ਕਰਨ (ਆਇਤਾਂ 4, 5)।

ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ‘ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਖੋਲ੍ਹਾਂਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲਿਓ ਕਿ ਮੈਂ ਰਾਜਪਾਲ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲੋਗੇ, ਨਾ

ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਚੱਲਾਂਗਾ!’

ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ (ਕਹਾਉਤਾਂ 21: 1), ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਰਾਜਪਾਲ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੰਨ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਰਸੂਲ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਜੌਨ ਵੈਸਲੀ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ‘‘ਖੁਦਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਅਦਿਸ਼ ਸੋਮਿਆਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ! ਰਾਜੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਬਣ ਗਈ।’’¹⁹

ਉਹੀ ਮੁਕੱਦਮਾ (ਆਇਤਾਂ 6, 7)

ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਹਾਕਮ ਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਫ਼ਰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ (ਆਇਤ 5) ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਅੱਠ ਦਸ²⁰ ਦਿਨ ਰਹਿ ਕੇ ਕੈਸਰੀਆ ਨੂੰ ਗਿਆ’’ (ਆਇਤ 6ਉ)।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ‘‘ਅਰ ਅਗਲੇ ਭਲਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ...’’ ਬੈਠਿਆ (ਆਇਤ 6ਅ)²¹ ਉਹਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਸ਼ਿਆਰੀ ਅਤੇ ਪੱਕੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ‘‘ਸੋ ਜਾਂ [ਯਹੂਦੀ] ਐਥੇ ਆਣ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਢਿੱਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਅਗਲੇ ਭਲਕ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਉਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਨ’’ (ਆਇਤ 17)।

ਜਦ ਸਿਪਾਹੀ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਏ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਿਛਲੇ ਰਾਜਪਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (24:26)। ਉਹਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹਦੀ ਉਹਨੂੰ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ!

ਪੌਲਸ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮਿੱਠ ਬੋਲੜਾ ਵਕੀਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।²² ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ‘‘ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਖੜੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰੀਆਂ ਤੁਹਮਤਾਂ’’ ਲਾਈਆਂ (25: 7ਅ) ਜੱਜ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਲਈ ਉਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਵੇਂ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਉਹ ਅਧਿਆਇ 21 ਅਤੇ 24 ਵਾਲੀਆਂ ਉਹੀ ਘਸੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸਨ²³ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।²⁴ ਫਿਰ ਵੀ ਜਿਹਦੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਏ ‘‘ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ’’ (25: 7ਅ; ਵੇਖੋ 24: 13)।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਉਲਝਣ ਭਰਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੜਬੜ ਭਰਿਆ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤਕ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇ ਬੈਠਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਆਇਤ 18)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਬੋਲਦੇ। ਇਹਦੇ ਉਲਟ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਤੋਂ ਸਭ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਉਸ ਉੱਤੇ

ਡੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਉਹਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ (ਆਇਤ 7)। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੈਸਰੀਆ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਯਹੂਦੀ ਪੁਕਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ‘‘ਦਾ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਯੋਗ ਨਹੀਂ’’ (ਆਇਤ 24)।

ਇਸ ਝੱਲੇ ਉਬਾਲ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀ ਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁਨ ਅਤੇ ਖਿਆਲੀ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨਾਲ ਪੌਲੁਸ ਤੇ ਮੁੱਕਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਧਮਕਾ ਸਕਣਗੇ ਜਿਹਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਸੀ।

ਉਹੀ ਦਲੀਲ (ਆਇਤ 8)

ਹੁਣ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਬਗ਼ੈਰ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਛੱਡ ਜਾਣ ਲਈ ਗਾਲਾਂ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ! ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਮੀ ਨਿਆਂ ਦੇਣਾ ਐਨਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾਂ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ!

ਸਭ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਾ ਕੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਲੂਕਾ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਹੈ: ‘‘ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ, ਨਾ ਹੈਕਲ ਦਾ, ਨਾ ਕੈਸਰ ਦਾ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜਿਆ ਹੈ’’ (ਆਇਤ 8)²⁵ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਭਾ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਉੱਤੇ ਫਿਰ ਪਾਪ, ਧਰਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਅਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਸੀ: ਉਹਦਾ ਪਾਪ ‘‘ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ’’ ਤੋੜਨਾ; ਧਰਮ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ‘‘ਹੈਕਲ’’ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ, ਰੋਮ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗੜਬੜ ਫੈਲਾਉਣਾ ਸੀ।

ਪਰ ਤੀਜੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਾਲ ਇਕ ਨਵਾਂ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਕੈਸਰ’’ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਹੀ ਰੁਤਬਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮੁੱਕਦਮੇ ਵੇਲੇ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਇਤ 8 ਵਿਚ ਇਹਦਾ ਆਉਣਾ ਅਚਾਨਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੂਕਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਰੋਮੀ ਰਾਜੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨੌ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇ ਵਾਰ ‘‘ਕੈਸਰ’’²⁶ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (ਆਇਤਾਂ 8, 10, 11, 12, 21), ਦੋ ਵਾਰ ‘‘ਬਾਦਸ਼ਾਹ’’²⁷ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (ਆਇਤਾਂ 21, 25) ਅਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ‘‘ਮਾਲਕ’’²⁸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (ਆਇਤ 26)। ਧਿਆਨ ਹੁਣ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਤੋਂ ਰੋਮ, ਮਤਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿਖਰ ਪੁਰਖ ਤਕ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 27:24)!

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ‘‘ਮੁਜਰਮ’’ ਹੋਣ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ (25:19), ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ‘‘ਮੁਜਰਮ’’ ਹੋਣ ਦੀ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ (ਵੇਖੋ 24:20, 21)!

ਉਹੀ ਸਿਆਸਤ (ਆਇਤ 9)

ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ (ਆਇਤ 20)। ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਵਾਂਗ ‘‘ਇਸ ਪਥ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ’’ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸਨ (24:22ਓ)। ਜਿਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਪੱਖ ਮੂਰਖ ਲਗਦੇ ਸਨ:

ਜਾਂ ਉਹ ਦੇ ਮੁੱਦਈ ਖੜੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਬੁਰੀ ਗੱਲ ਉਹ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ

ਨਾ ਲਾਈ ਜਿਹੀ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੇਵਪੂਜਾ ਵਿਖੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ
 ਜਿਸੂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਜੋ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਪਰ ਪੌਲਸ ਆਖਦਾ ਸੀ ਭਈ ਉਹ ਤਾਂ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ
 ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ (25:18, 19)।

ਰਾਜਪਾਲ ਲਈ ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਸੀਸੇ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਸਨ: ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਇਕ
 ਧਾਰਮਿਕ ਮੁੱਦਾ ਸੀ, ਸਿਆਸੀ ਨਹੀਂ। (ਜਦ ਗਲੀਓਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੇਸ
 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ [18:14-16] ਅਤੇ ਫੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ
 ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।) ਦੂਜੀ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। (ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਬਾਅਦ
 ਵਿਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ‘ਉਹਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ’ ਸੀ [25:25ਉ]।) ਇਨ੍ਹਾਂ
 ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਫੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੱਦੀ ਤੋਂ
 ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ‘ਮੁਜਰਮ ਨਹੀਂ’ ਮੰਨਦਾ’ ਪਰ
 ਉਹਨੇ ਇਹ ਐਲਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਰਾਜਪਾਲ ਬਦਨਾਮ ਚੱਟਾਨ ਅਤੇ ਸਖਤ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚਕਾਰ ਫ਼ਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ
 ਰੋਮ ਦੇ ਖੌਫ਼ ਨਾਲ ਨਾ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਦੱਸਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ²⁹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੇਕਸੂਰ।
 ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਵਕਤ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਉੱਚੇ
 ਅਦਰਸ਼ ਚੂਰ-ਚੂਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਾਂਗ,
 ਉਹਨੇ ਵੀ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਹੀ ਸੋਚੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਾਲਮ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਉਹਦੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਣਾ ਵੀ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ
 ਵਿਗਾੜ ਵੀ, ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਫੇਸਤੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ
 ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖਿਆਲਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ: ‘ਇਸ ਝਗੜੇ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ
 ਇਕ ਯਹੂਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਸੋ ਉਹਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਥਾਂ ਯਹੂਦੀ
 ਧਰਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰ, ਯਹੂਸਲਮ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਭਾ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ
 ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਵੀ ਮਿਲ ਜਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਭੜਕ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੋ
 ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝਾ ਲਵਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਸੰਭਾਲ ਲਵਾਂਗਾ।’

ਫੇਸਤੁਸ ਪੌਲਸ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ‘ਕੀ ਤੂੰ ਯਹੂਸਲਮ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ
 ਹੈਂ ਭਈ ਉੱਥੇ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਖੇ ਤੇਰਾ ਨਿਆਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ?’ (ਆਇਤ 9ਅ)।
 ‘‘ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ’’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੌਲਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ
 ਸਮਝੋਤੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਫ਼ਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਜ਼ਾਇਜ਼,
 ਤਰਕਹੀਣ ਅਤੇ ਦੁਰਮੱਤੀ ਸੀ: ਇਹ ਨਜ਼ਾਇਜ਼ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੌਲਸ ਦੇ ਵਾਰ
 ਬੇਕਸੂਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।³⁰ ਤਰਕਹੀਣ ਇਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਪਿਛਲੇ
 ਦੋ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ
 ਫੈਸਲਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਜਾਣ ਬੁੱਝ
 ਕੇ ਮਾੜੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜੇ ਫ਼ੈਲਿਕਸ ਮੁੱਠੀ ‘ਕੁ ਯਹੂਦੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਡਰ
 ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੌਲਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਹੋਰ
 ਵੀ ਡਰ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਿਹਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਆ

ਸਕਦੀ ਸੀ? ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜਸ਼ਾ ਦੀ ਐਨੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਝੱਲੀ (9:24; 20:3; 23:14) ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਲੂਕਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰੱਖੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ‘‘ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰੇ’’ (ਆਇਤ 9ੳ)। ਇਕ ਹੋਰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਭਾਵ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਿਆਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਰਤਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੱਤ ਤੋਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ‘‘ਕੀ ਤੂੰ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ?’’ (ਆਇਤ 9ਅ)। ‘‘ਕਿਸੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਂਗ ਹੀ [ਸੀ]।’’³¹ ਰਾਜਪਾਲ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਚੁਣਨ ਦਾ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਸ ਰਸੂਲ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।³²

ਨਹੀਂ-ਯਾਦਦਹਾਨੀ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ (25:10-12)

ਇੱਥੇ ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਲੈ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੁੜ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਹ ਇਕ ਯਾਦਦਹਾਨੀ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਯਕੀਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ‘‘ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ’’ ਕੱਢ ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:13)।

ਖੁਦਾ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਰਖਵਾਲੀ ਕੀਤੀ

ਜਾਨ ਤੱਕੜੀ ਵਿਚ ਪਈ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤੇ ਪੌਲੁਸ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 19:10) ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘‘ਨਹੀਂ’’:

ਮੈਂ ਕੈਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਖੜਾ ਹਾਂ। ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਨਿਆਉਂ ਏੱਥੇ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਸੋ ਜੇ ਮੈਂ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਤਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਉਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਪਰ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਅਸਲ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਏਹ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ। ਮੈਂ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ! (ਆਇਤਾਂ 10, 11)

ਲਿਖਤ ਦੇ ਸਾਡੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿਚ ਰੋਮੀ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਦਰਮਿਆਨ ਤਾਕਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕ ਕਿਵੇਂ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਨਹੀਂ! ਮੈਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁਜਰਮ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਮੈਂ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੋਈ

ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ! ਪਰ ਮੈਂ ਬੇਕਸੂਰ ਹਾਂ, ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਹੱਕ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਹੱਕ ਲਈ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦ ਸਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਤਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਚੋਰੀ ਕਰਦੇ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਜਾਣਾ), ਪਰ ਇਹ ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ।³³ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ‘‘ਕੈਸਰਮ ਅਪੋਲੋ’’³⁴ ਕਹਿਣ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਫੌਰਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਪੌਲਸ ਦੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਕੈਸਰ ਨੀਰੋ ਸੀ ਜੋ 54 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਨੀਰੋ ਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਅਜੀਬ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਉਹਦੇ ਸਪੁਰਦ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਨੀਰੋ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੰਜ ਸਾਲ (ਜਦ ਉਹ ਸਿਨੇਕਾ³⁵ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਸੀ) ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਲੋਕ ‘‘ਸੁਨਹਿਰੀ ਯੁੱਗ’’ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ‘‘59 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੜਬੜ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨਾਲ 64 ਅਤੇ 65 ਈਸਵੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਮਿਲ ਗਈ।’’³⁶

ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਰੋਮ ਵਿਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਝੰਜਟ ਅਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਇਹਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦੇ ਸਨ। ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਨਗਰ ਵਿਚ ਵੜਨ ਦੀ ਖ਼ਾਹਸ਼ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੱਖਦਾ। ਫਿਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਿਚ ਲੱਗਣ ਵਾਲੇ ਵਕਤ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਲਈ ਰੋਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 28:30)।

ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਇਹ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ‘‘ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ’’ ਕੀਤੀ³⁷ (25:12ਓ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਉਹਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੌਲਸ ਕੋਲ ਸਚਮੁਚ ਇਹ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰੋਮ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਲਾਲ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਨਿਆਂ ਵਾਲੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਫ਼ਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ: ਕੈਸਰਮ ਅਪੋਲਿਸਟੀ; ਐਡ ਕੈਸਰਮ ਆਈਥਿਸ ਭਾਵ ‘‘ਤੂੰ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਤੂੰ ਕੈਸਰ ਹੀ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਏਂਗਾ’’ (ਆਇਤ 12ਅ)!

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਹਨੂੰ ‘‘ਇਕ ਨਾਚੀਜ਼ ਬੰਦੇ’’ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਅਚਾਨਕ ਹਾਰ ਚੁਭ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਨੇ ਚੈਨ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਛੇਤੀ ਹੀ ਫ਼ਸਾਦੀ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਉਹਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣੇ ਸਨ!

ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ‘‘ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ [ਪੌਲਸ] ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਰਹੇ ਜਦ ਤਕ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਕੈਸਰ ਕੋਲ ਨਾ ਭੇਜਾਂ’’ (ਆਇਤ 21)। ਲੰਮੀ ਉਡੀਕ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲਸ ਰੋਮ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ!

ਪੌਲਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕਈ ਸਵਾਲ ਆਉਂਦੇ

ਹਨ: ਜਦ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਸ ਹੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ (ਇੰਜ ਕੈਸਰੀਆ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਕਿਉਂ ਲੰਘਾਏ)? ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਮੰਗਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤਾ?

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤਕ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਮ ਜਾਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕਈ ਬਦਲ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਲਈ ਇਕ ਰਾਹ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਸੀ।³⁸ ਪੌਲੁਸ ਰੋਮ ਵਿਚ ਇਕ ਕੈਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ;³⁹ ਸਗੋਂ ਉਹ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਬੰਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੱਲ ਕੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ।⁴⁰ ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੌਲੁਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਣ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵੇਲੇ ਛੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਵੱਲੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਇਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ।⁴¹

ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਸੀਹੀਅਤ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਬਾਰੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਕੰਮ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਠ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗੇ। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਰਾਹ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪੌਲੁਸ ਨੱਸ ਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ।

ਭਲਾ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਆਖਰ, ਭਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅਗਿੱਪਾ ਰਾਜਾ ਨੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਛੁੱਟ ਸੱਕਦਾ ਸੀ' (26:32ਅ)? ਹਾਂ, ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਪਰ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ (25:13, 14)।⁴² ਜੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬੇਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਲੂਕਾ ਕੈਸਰੀਆ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅਗਿੱਪਾ ਅਤੇ ਬਿਰਨੀਕੇ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮਰਨ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ।⁴³

ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ (9:15; 26:1)। ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਣ ਤਕ ਰੋਮੀ ਪਹਿਰੇ ਵਿਚ ਰਿਹਾ (ਵੇਖੋ 25:21)। ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲੁਸ ਕੈਸਰ ਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਅਸਰ ਲਿਜਾਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 9:15; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:22)। ਰੋਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਨੀਰੋ ਕੋਲ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 27:24)। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਹੀ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ 'ਮਜ਼ਬੂਰ' ਕੀਤਾ (28:19), ਤਾਂ ਜੋ ਪੌਲੁਸ ਮਸੀਹੀਅਤ ਨੂੰ ਕਨੂੰਨੀ ਦਰਜਾ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇ।

ਖੁਦਾ ਸਾਡੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਬਕ ਹਨ ਪਰ ਮੈਂ ਜਿਸ ਇਕ ਸਬਕ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਨੋਖਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 13 ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੂਰੀ ਆਇਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਰਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਕਤੀਓਂ ਬਾਹਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰਤਾਵੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਪਰਤਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਚ ਜਾਣ ਦਾ ਉਪਾਓ ਵੀ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਝੱਲ ਸੱਕੋ।⁴⁴

ਇਸ ਆਇਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ: ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਕੋਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਣ ਤੇ ਵੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੰਟਰੋਲ ਖੁਦਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ! ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹ ਸਬੂਤ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ; ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ‘ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਹਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ... ਜੇਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ, ਲਾਲਚ, ਬੁਰੇ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ’⁴⁵ ਵੇਖਿਆ ਹੈ।

1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 13 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੋ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਸਨ: ਪਹਿਲਾ, ਖੁਦਾ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:⁴⁶ ‘ਖੁਦਾ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਵੇਗਾ।’ ਖੁਦਾ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ‘ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿੰਨੀ ਤੁਸੀਂ ਝੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਹੋ’ (ਨਿਊ ਸੈਂਚੁਰੀ ਵਰਜ਼ਨ)।

ਭਲਾ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਮਸੀਹੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ‘ਮੈਂ ਹੁਣ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਹਿ ਸਕਦਾ’? ਅਜਿਹੇ ਵਾਕ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਜੇ ਉਸ ਬੰਦੇ ਲਈ ‘ਸਹਿਣਾ’ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ‘ਸਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ’ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਸਹਿਣਾ’ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ‘ਸਹਿ’ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਹਿਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਕਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ ‘ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਹੈ!’

ਦੂਜਾ ਵਾਅਦਾ ਅਧਿਆਇ 25 ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਖੁਦਾ ਨਾ

ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਸੀਲੇ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ: ‘ਸਗੋਂ ਪਰਤਾਵੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਚ ਜਾਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਵੀ ਕੱਢ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਝੱਲ ਸਕੋ।’ ਮੂਲ ਭਾਸ਼ਾ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ‘ਬਚ ਜਾਣ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲੋਂ (ਸਪਸ਼ਟ ਹਾਰ ਨਾਲ) ਘਿਰੇ ਹੋਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦ ਅਚਾਨਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਪਾਲ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਚ ਨਿੱਕਲਦੇ ਸਨ!

‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣਾ’ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਇਹ ਕਿ ਤਕਲੀਫ਼ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਬਚਣ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਲਈ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ’ ਈਮਾਨਦਾਰ ਰੋਮੀ ਕਮਾਂਡਰ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ’ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਖੁਦਾ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।⁴⁷ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ’ ਦਾ ਪੌਲਸ ਵਾਲਾ ਰਾਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਰੋਮੀ ਨਾਗਰਿਕ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਤੀਜਾ, ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ’ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਕਸਦਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ‘ਖੁਦਾ ਦੇ ਬਚ ਜਾਣ ਦੇ ਰਾਹ’ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਅਕਸਰ ਉਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੈਸਰੀਆ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਲਈ ‘ਬਚ ਜਾਣ ਦਾ ਰਾਹ’ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਰੋਮ ਵਿਚ ਇਕ ਕੈਦੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਉਹਦੀ ਦੁਹਾਈ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਠਹਿਰਾਇਆ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ’ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪੌਲਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈਣ ਤੇ ਸਾਡੀ ਪਹਿਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ’ ਦਾ ਖੁਦਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੇ ਲੋਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਥੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਕਰੇ (ਯਾਕੂਬ 1:2-4)। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਦਾ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ‘ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ’ ਦਾ ਉਹਦਾ ਰਾਹ ਹੋਵੇਗਾ!⁴⁸

ਦੋ ਗੱਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਬਿਠਾ ਲਵੋ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਆਉਣ ਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋਵੋਗੇ: (1) ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਵੇਗਾ! ਉਸ ਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ; ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਸੰਭਾਲੇਗਾ! (2) ਜਿੱਤ ਤਾਂ ਮਿਲੇਗੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਸਾਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਚ ਨਿੱਕਲਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਈਏ, ਤਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਸਾਥੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੀਆਂ!

ਸਾਰ

ਆਓ ਫੇਲਿਕਸ ਅਤੇ ਫੇਸਤੁਸ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਆਖਰੀ ਫਰਕ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਪੌਲਸ ਦੇ ਫੇਲਿਕਸ ਨੂੰ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣ ਤੇ ਉਹਨੇ 'ਭੈ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਕੰਬਿਆ' (24:25)। ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਫੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣ ਤੇ ਇਹ ਰਾਜਪਾਲ 'ਦੁਬਿਧਾ ਵਿਚ ਪਿਆ' ਸੀ (25:20) ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ 'ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ' (25:27)। ਬਾਅਦ 'ਚ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹੇ ਪੌਲਸ ਤੂੰ ਕਮਲਾ ਹੈਂ, ਬਹੁਤੀ ਵਿੱਦਿਆ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ' (26:24ਅ)।

ਫੇਲਿਕਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ਜਿਹਦਾ ਮਨ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਗੈਰ ਛੂਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੇਸਤੁਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਮਨ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਵਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਛੂਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਨਿਆਂ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਇਕ ਪਾਗਲ ਆਦਮੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਕਿੱਲ੍ਹ-ਕਿੱਲ੍ਹ ਹੈ (ਅਫਸੀਆਂ 4: 19; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3: 13; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2: 14)।

ਮੇਰੀ ਦੁਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਫੇਲਿਕਸ ਜਾਂ ਫੇਸਤੁਸ ਵਰਗੇ ਨਾ ਬਣੋ। ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਲ ਅਜੇ ਵੀ ਨਰਮ ਹੈ? ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਦੇ ਉਹਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਵੋਗੇ? ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਟਿਕਾਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਕੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ।

ਸਰਮਨ ਨੋਟਸ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 25 ਉੱਤੇ ਇੱਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਵਿਅਰਸਬੇ 'ਜ਼ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰੀ ਆਊਟਲਾਈਨਜ਼ ਆਨ ਦਾ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ'⁴⁹ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸੁਝਾਅ ਹਨ: (1) ਪੌਲਸ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 1-12); (2) ਪੌਲਸ ਫੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਉਲਝਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 13-22); (3) ਪੌਲਸ ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 23-27)।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 25 ਅਤੇ 26 ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੋ, ਤਾਂ 'ਪੌਲ ਦ ਡਿਫੈਂਡਰ' ਵਿਚਲੀ ਇਸ ਵੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ: (1) ਮੇਲ: ਫੇਸਤੁਸ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂ (25: 1-12); (2) ਸਲਾਹ: ਫੇਸਤੁਸ ਅਤੇ ਅਗਿੱਪਾ (25: 13-27); (3) ਸਾਹਮਣਾ: ਫੇਸਤੁਸ, ਅਗਿੱਪਾ ਅਤੇ ਪੌਲਸ (26: 1-32)।⁵⁰

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

⁴⁹ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ 'ਰੀਰਨਸ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ (ਅਤੇ ਜਾਂਦਾ) ਹੈ। ⁵⁰ਇਹਦਾ

ਸਾਫ਼ ਅਪਵਾਦ ਬਾਈਬਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।³ ਉਹਦੇ ਬਾਅਦ ਅਲਬਿਨਸ ਆਇਆ, ਜੋ ਇਕ ਦੁਸ਼ਟ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਅਲਬਿਨਸ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਕਰਕੇ ਨਫ਼ਰਤ ਬਹੁਤੀ ਵਧ ਗਈ ਜਿਸ ਨਾਲ 66ਈ. ਵਾਲੀ ਯਹੂਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਹੋਈ।⁴ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਫ਼ੋਲਿਕਸ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਵਾਇਆ ਸੀ! ⁵ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਵਿਚ 'ਜਦ ਸ਼ੈਤਾਨ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪਾ ਦਵੇ' ਪਾਠ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 4:6 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।⁶ ਉਸ 'ਚੂਨਾ ਫ਼ਿਰੀ ਕੰਧ' ਨੂੰ 'ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ' ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਰਸੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ' ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਐਨਾ 'ਮਾਰਿਆ' ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ (ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ 'ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਠੁਕਰਾਇਆ ਗਿਆ' ਪਾਠ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 23:2, 3 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ)।⁷ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਸਮਾਈਲ ਦਾ ਨਾਂਅ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।⁸ 'ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹੁਕਮ' ਵਾਕਾਂਸ਼ ਉਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭਾਵ 'ਦੋਸ਼ ਭਰਿਆ ਫ਼ੈਸਲਾ' ਹੈ (ਸਾਈਮਨ ਜੇ. ਕਿਸਟਮੇਕਰ, *ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ: ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਦ ਐਕਟਸ ਆਫ਼ ਦ ਅਪੋਸਟਲਜ਼* [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੋਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1990], 875)।⁹ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਫ਼ੇਸਤੁਸ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ: (1) ਇਸ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਲੂਕਾ ਦੇ ਮੂਲ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। (2) ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਪੌਲੁਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।¹⁰ ਆਇਤ 24 ਵਿਚ ਵੈਸਟਰਨ ਟੈਕਸਟ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਮੈਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਆਂ।'

¹¹ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਵੇਖੋ KJV, NASB ਬਾਅਦ ਵਿਚ (ਆਇਤ 9 ਵਿਚ) (*charin*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'favor' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।¹² ਕਿਸਟਮੇਕਰ, 862. ¹³ ਨਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਅਸਹਿ ਦਬਾਅ ਸੀ! ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ (24:26), ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਖ਼ਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।¹⁴ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸੋਚ ਖਾਧੀ ਸੀ (23:12, 13)।¹⁵ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਕਲੌਦਿਉਸ ਲੂਸੀਅਸ ਜਿੰਨੀ (23:23) ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।¹⁶ ਅਧਿਆਇ 23 ਵਾਲੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲੀ ਬੰਦਿਆਂ ਨੇ ਰਚੀ ਸੀ; ਫ਼ਿਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਸਭਾ ਕੋਲ ਲੈ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਘਿਣਉਣੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਭਾ ਨੇ ਹੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।¹⁷ ਜੇ ਲੂਸੀਅਸ ਅਜੇ ਵੀ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਤਲ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ; ਪਰ ਇਹਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ। ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਅਗਿੱਪਾ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨਾ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 14-21)।¹⁸ ਉਹ ਨਵੇਂ ਹਾਕਮ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਉਹਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਇੱਛਾ ਦਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਹਦੀ ਤੁਲਨਾ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18 ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਗੱਲੀਓਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਕਰੋ।¹⁹ ਜੋਸੇਫ਼ ਬਰਟਨ ਕਾਫ਼ਮੈਨ, *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਐਕਟਸ* (ਆਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਫ਼ਰਮ ਫ਼ਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1976), 467 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।²⁰ ਫ਼ਰਕ ਲਿਖਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ KJV ਵਿਚ 'ਦੱਸ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ' ਹੈ। 'ਅੱਠ-ਦਸ' ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਬਹੁਤੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

²¹ 'ਅਦਾਲਤ' *bema* ਤੋਂ ਭਾਵ ਰੋਮੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੱਦੀ (ਵੇਖੋ KJV) ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮਹਿਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ *ਬਿਮਾ* ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਦੀ ਤੁਲਨਾ ਯੂਹੰਨਾ 18:28 ਨਾਲ ਕਰੋ। ਫੇਰ, *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 4' ਵਿਚ 'ਪ੍ਰਭੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਵਚਨ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ' ਪਾਠ ਵਿਚ 18:12 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।²² ਵੇਖੋ 24:1. ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਰਤੁੱਲੁਸ ਨੂੰ ਫ਼ੀਸ ਦੇ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਤਾਂ ਲਗਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲੀ ਗਈ ਹੈ! ²³ ਆਇਤ 8 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਲਈ, ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ 'ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਆਫ਼ਾ ਲਾਇਆ' ਪਾਠ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 21:28 'ਤੇ ਅਤੇ 'ਪੌਲੁਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ' ਪਾਠ

ਵਿਚ 24:10-21 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।²⁴ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ 17:5-8 ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ।
²⁵ਯਹੂਦੀਆਂ ਕੋਲ ਪੌਲਸ 'ਤੇ ਲਾਏ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਜਰਮ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ। ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਬੇਕਸੂਰ' ਸਾਬਤ ਕਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਫ਼ੇਸਤਸ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਓਸੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ।²⁶'ਕੈਸਰ' ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *Kaisar* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ। ਮੂਲ ਵਿਚ 'ਕੈਸਰ' ਜੂਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਨਾਮ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਰੋਮੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਣ ਗਿਆ।²⁷'ਬਾਦਸ਼ਾਹ' ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ *Sebastos* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ 'ਅਗਸਤਸ' (ਵੇਖੋ KJV) ਦਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਹੈ। 'ਅਗਸਤਸ' ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਅਹੁਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ, ਰੋਅਬਦਾਰ।' ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਕੁਝ ਰੋਮੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 2:1)।²⁸ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਏ ਸ਼ਬਦ 'ਮਾਲਕ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *Kurios* ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਲਾਹੀ ਸੀ (ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ 'ਮਾਲਕ' ਰੋਮੀ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਸਨ, ਯਹੂਦੀ ਜਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਨਹੀਂ।) ਕੁਝ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੀਰੋ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨ ਸਮਝੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਕਈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ 'ਮਾਲਕ' ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਲਈ, 'ਇੱਕੋ ਪ੍ਰਭੂ' ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:5)।²⁹ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਕਿ ਪੌਲਸ ਇਕ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਾਲੇ ਹੱਕ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੇ ਰੋਮ ਤਕ ਇਹ ਗੱਲ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਬੇਕਸੂਰ ਰੋਮੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣੀ ਸੀ।³⁰ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ (ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ), 'ਦੋਹਰੇ ਜੋਖਮ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਜੁਰਮ ਲਈ ਇਕ ਵਾਰ ਬੇਕਸੂਰ ਠਹਿਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਓਸੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤਸ 'ਤੀਹਰੇ ਜੋਖਮ' ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ।

³¹ਆਈ. ਹਾਵਰਡ ਮਾਰਸ਼ਲ, *ਦ ਐਕਟਸ ਆਫ਼ ਦ ਅਪੋਸਟਲਜ਼ ਦ ਇੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਸਧਾਰਨ ਅੰਕ ਆਰ.ਵੀ.ਜੀ. ਟਾਸਕਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1980), 384 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਰੰਸਟ ਹੇਕਨ।³²ਪੌਲਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ: '... ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ [ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ] ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰੇ। ...' (ਆਇਤ 11)। ਜੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ 'ਨਹੀਂ, ਸੁਕਰੀਆ; ਮੈਂ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ' ਕਹਿਣ ਦਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੂੰ ਕੈਸਰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ 28:19)।³³ਮੂਲ ਵਿਚ, ਕੋਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਹ ਅਪੀਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰੋਮੀ ਸੀਨੇਟ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਇਹ ਅਪੀਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।³⁴ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਲਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਮੇ ਰੂਪ *Cives Romanus sum, provoco ad Caesarem* (ਕਿਵਸ ਰੋਮਨਸ ਸਮ, ਪ੍ਰੋਵੋਕੋ ਐਡ ਕੈਸਰਮ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।³⁵ਸਿਨੇਕਾ ਗੱਲੀਓ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। *ਟਰੰਥ ਫ਼ਾਰ ਟ੍ਰੇਡ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 4' ਦੇ ਪਾਠ 'ਪ੍ਰਭੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਵਚਨ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ' ਪਾਠ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 18:12 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।³⁶ਐਫ਼. ਐਫ਼. ਬਰੂਸ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ਼ ਐਕਟਸ*, ਸੋਧਿਆ ਅੰਕ, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1988), 454. 64/65ਈ. ਵਿਚ ਨੀਰੋ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ।³⁷ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ 'ਸਭਾ' ਹੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ KJV)। ਇਸ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਸਭਾ ਨਾਲ ਨਾ ਉਲਝਾਓ। ਇਹ ਸਭਾ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੰਡਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਮੰਡਲ (ਜਾਂ 'ਕੈਬਨਿਟ') ਹੁੰਦੇ ਹਨ।³⁸28:19 ਵੇਖੋ ਜਿੱਥੇ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ।' ³⁹ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 1:12-17 ਮੁਤਾਬਕ, ਰੋਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਭਾਈਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੀ ਕੈਦ ਬਾਰੇ ਮਿਲੀਆਂ-ਜੁਲੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਨ। ਕਈ ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਦੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।⁴⁰ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਰੋਮ ਜਾਣ ਲਈ ਛੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ (23:11)। ਪੌਲਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਸੀ (20:22-25), ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਅਰਥ ਵੀ

ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਹੋਵੇ।

⁴¹ਏਨੀ ਵਾਰ ਬੇਕਸੂਰ ਠਹਿਰਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਫ਼ੇਲਿਕਸ ਦੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਤੋਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੁੱਟ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇ ਉਹਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਬਾਰੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 24:27)।⁴²ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਅਗਿੱਪਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।⁴³ਰਾਜਪਾਲ ਬਗ਼ੈਰ ਦੇਰ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ (25: 17)। ਉਹਨੂੰ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਝੱਟ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 28: 19 ਵਿਚ ਵੈਸਟਰਨ ਟੈਕਸਟ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਮੈਂ ਤਾਂ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ, ... ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਾਂ।' (ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕੈਸਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਗ਼ਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਕ ਹੋਰ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮੁਦੱਈਆ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿੰਦਾ ਸੀ [ਮਰਕੁਸ 13: 11]।)⁴⁴ਪਰਤਾਵੇ ਲਈ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 13 ਵਿਚਲਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *Peirasmos* ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10: 13 ਵਿਚ ਇਹਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਪਰਤਾਵਾ' ਲਈ ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ 1:2 ਵਿਚ ਇਹਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼' ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਬੁਰਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਲਚ ਜਾਂ 'ਪਰਤਾਵਾ' (temptation) ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਯਾਕੂਬ 1: 13)। 'ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ' (trial) ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਖ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਸਾਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਤਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਸਾਡੇ ਈਮਾਨ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਰਖਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪਰਤਾਵੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਹਰ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਨਾਲ ਇਕ ਵਸੀਲਾ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁴⁵ਏਡ ਵਾਰਟਨ, *ਦ ਐਕਸ਼ਨ ਆਫ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਐਕਟਸ* (ਡੋਲਸ: ਗੋਸਪਲ ਟੀਚਰਜ਼ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ, 1977), 57. ⁴⁶ਇਹਦੀ ਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਅੰਯੂਬ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਅਧਿਆਇ ਵੇਖੋ। ਖ਼ੁਦਾ ਸਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।⁴⁷ਯੂਸਫ਼ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ: ਸਰੀਰਕ ਵਾਸਨਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲਈ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ 'ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ' ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਪਰ ਯੂਸਫ਼ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ 'ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ' ਉਸ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਸੀ (ਉਤਪਤ 39: 12)! ⁴⁸ਇਸ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਾਸ ਚੁਨੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ: 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ 'ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ ਰਾਹ' ਵਿਖਾਏ, ਜਦਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ 'ਨਿੱਕਲਣ ਦਾ' ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਰਾਹ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ!' ⁴⁹ਵਾਰੇਨ ਡਬਲਊ. ਵਿਅਰਸਬੇ, *ਵਿਅਰਸਬੇ'ਜ਼ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਟਰੀ ਆਊਟਲਾਈਨਜ਼ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ* (ਫ੍ਰੀਟਨ, ਇਲਿਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1992)।⁵⁰ਵਾਰੇਨ ਡਬਲਊ. ਵਿਅਰਸਬੇ, *ਦ ਬਾਈਬਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਅੰਕ 1 (ਫ੍ਰੀਟਨ, ਇਲਿਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1989), 50.

© 2009 Truth for Today